

- Odbor crkvene građe
- Historijski arhiv Pazin
obnova arh. građe - inventarizacija na
branu
930.25:282
Odbor arhiva i
obnova arhivske građe

RADOVI NA IVENTARIZACIJI CRKVE NE ARHIVSKE GRAĐE NA PODRUČJU HISTORIJSKOG ARHIVA U PAZINU

U sklopu inventarizacije arhivske građe na terenu Historijski arhiv u Pazinu i Biskupski ordinarijat u Poreču započeli su zajedničku akciju popisivanja arhivsko-registraturne građe po župskim uredima. Napravljen je petogodišnji plan rada. Na popisivanju rade Ivan Grah, župnik u Gračišću, biskupski delegat za crkvene arhive i Jakov Jelinčić, arhivist Historijskog arhiva u Pazinu. Ivan Grah je pohađao arhivistički tečaj u Zagrebu.

Ovu akciju trebalo je započeti mnogo ranije, no za to nije bilo mogućnosti radi tekućih poslova i nedostatka stručnog kadra.

Biskupski delegat i arhivist planirali su u 1971. godini 40 dana za popisivanje građe (svaki po 20 dana). U plan rada su ušle slijedeće župe: Pićan, Gračišće, Lindar, Pazinski Novaki, Zarečje, Cerovlje, Borut, Gologorica, Tupljak i Krbune.

Za popisivanje građe koja se nalazi u navedenim župskim uredima utrošeno je, međutim, samo 22 dana (svaki radnik po 11). Ovdje treba naglasiti da se posao često odvijao od jutra do večeri, tako da gornji broj dana ne odražava realni broj radnih dana.

Međutim se, osim planiranog, prišlo popisivanju građe i drugih crkvenih ustanova. Fond barbanskog kaptola nalazio se privremeno deponiran u biskupskom stanu u Pazinu (zgrada Sjemeništa). S obzirom da je planirano njegovo prebacivanje u Barban, bilo je potrebno makar grubo srediti i popisati građu. Na popisivanju ovog fonda utrošeno je ukupno 6 dana. Oko 70% građe bilo je nesređeno.

Osim ovog sređen je i arhiv pazinske prepoziture. Iako je građa bila relativno dobro sređena utrošeno je ukupno 9 dana. Župnik je naknadno označio gdje se koja građa nalazi, pa se građa uglavnom može koristiti u naučne svrhe. Građa je zaštićena od prašine zastorima.

Jedan dan su radnici utrošili za obilazak glavnih crkvenih arhiva na području za koje je nadležan Historijski arhiv u Pazinu. Pri tom je ustanovljeno da je arhivsko-registraturna građa crkvenog arhiva u Rovinju radi ratnih prilika nekoliko puta prebacivana iz zgrade u zgradu. Da bi se konačno ustanovilo stanje arhive, kako u odnosu na sređenost i sačuvanost tako u odnosu na količinu, popisivanju ove građe dana je prednost. Građa je podijeljena po fondovima: kaptolski, dekanatski i župski, numerirana i doskora će biti postavljena u nove regale, koje je župskom uredu u Rovinju u tu svrhu poklonila Općina. To je do sada, s obzirom na važnost i količinu građe, najvredniji crkveni arhiv koji je do sada na ovom području inventariziran. Građa kaptolskog arhiva je djelomično sređena a građa dekanatskog i župskog arhiva bila je u rasutom stanju pa je samo za djelomično sređivanje bilo potrebno utrošiti ukupno 18 dana. Potrebno je napomenuti da je među arhivom pronađen stari inventar iz kojeg je vidljivo

da je građa dobro sačuvana. Dobro organiziranom suradnjom župnika i općine na ovom planu, Rovinj će dobiti jedan od najvrednijih i najkompletnijih župskih arhiva u Istri.

Na popisivanju i obilascima utrošeno je, dakle, ukupno 57 dana (17 više od planiranog).

Poteškoće u radu sastojale su se u tome što je često bilo nemoguće ustanoviti razgraničenje fondova, pogotovo u manjim župama, jer se administracija ponekad vodila zajedno za dvije ili tri manje župe. Gdje god je to bilo moguće fondovi su kompletirani (Cerovlje, Borut, Pazinski Novaki, Zarečje), ali je radi pomanjkanja vremena, a ponekad i stvarne nemogućnosti radi sraščćenosti dvaju ili više fondova u jednu cjelinu to bilo nemoguće u nekim fondovima.

Osim toga problemi su postojali i kod popisivanja u župskim uredima gdje su ranije postojali kaptoli, prepoziture ili dekanati također radi razgraničenja. I u ovim slučajevima nastojalo se fondove razgraničiti, a to nije bilo uvijek lako jer je građa ponekad bila potpuno pomiješana. (Ovi problemi specijalno su se pojavili kod popisivanja građe u Rovinju, Pazinu i Pićnu).

U slučajevima kada se dekanatska građa nije odlagala u sjedištu samog dekanata nego u arhivama onih župa odakle je dekan upravljao dekanatom (Lindar, Gračišće, Cerovlje za pićanski dekanat) nastojalo se arhiv kompletirati. Taj pokušaj je, npr. kod pićanskog dekanata u potpunosti uspio.

Na kraju obrade pisan je inventar.

Građa je numerirana i inventarizirana metodom decimalne klasifikacije i kod toga se nije uvodio nikakav novi plan sređivanja nego su se radnici nastojali držati istog plana odlaganja spisa. Najprije su odvajani fondovi. Nakon toga pristupalo se odvajanju knjiga od spisa. Knjige su klasificirane na slijedeći način: Knjige odredaba viših crkvenih i civilnih vlasti, Urudžbeni zapisnici, Matične knjige, Upravne knjige (Računske knjige, Inventari, Kronike itd.) i na kraju pod rubrikom »razno« sve ono što se ne može svrstati pod gore navedene rubrike. Naravno, učinjeno je sve da ova rubrika bude što manja. Spisi su klasificirani na opće, ženidbene, sudske, računске i razne.

Svakako će biti potrebno sve ono što je inventanzirano još jednom temeljito pregledati i srediti, a da bi se to postiglo potrebno će biti više radne snage. U ovom poslu se može računati na bogoslove i sjemeništarce porečko-pulske biskupije za vrijeme ljetnih praznika.

Prigodom popisa uočena je vrednija građa. Tako je u Pićnu pronađen veći broj popisa pićanskih biskupa. Osim toga pronađen je i Urbar pićanske biskupije koji je Ivan Grah objavio u ovom broju Vjesnika H A R I P.

Radnici su, osim toga, stavili sebi u zadatak pronalaženje građe kojoj je potrebna restauracija. Zahvaljujući toj akciji restaurirane su i registirane pergamene motovunskog i ročkog kaptola. Pergamene su restaurirane u restauratorskoj radionici Arhiva Hrvatske u Zagrebu (dipl. ing. Tatjana Ribkin), mikrofilmirane, a registrali su ih arhivisti istog Arhiva Metod Hrg i Bartul Zmajić.

Prigodom obilaska glavnih župa radnici su naišli na pergamene kojima je potrebna restauracija, odnosno registiranje. One su uz reverse preuzete iz župskih ureda (Bale, Vodnjan, Rovinj, Novigrad, Pazin, Buzet i Krbune) i bit će predane u Arhiv Hrvatske na obradu.

Potrebno je još napomenuti da su u fotolaboratoriju Historijskog arhiva u Rijeci mikrofilmirane 3 knjige biskupskih prava (»Libri iurium episcopalium«). Sredstva za mikrofilmiranje osigurao je Arhiv u Pazinu.

U 1972. godini predviđa se nastavak radova na inventarizaciji građe u pazinskom dekanatu. Ukoliko bude moguće popisat će se građa u Oprtlju i Završju.

Jakov Jelinčić